

Danmark skal synliggøre sig

Berlingske den 17 februari 2010

Finanskrisen betyder, at vi ser en global kamp om jobbene. Den kamp bør Danmark ruste sig til ved at synliggøre sig som investeringsland - også sammen med resten af Norden. Desuden skal vi gøre mere for at bekæmpe protektionisme internt i EU. Vi har alt at vinde.

Det, vi nu oplever i SAAB og Volvo, er bare begyndelsen på en hård global kamp om jobbene. Med en arbejdsløshed på ti procent i både USA og Europa vil denne kamp blive ført i form af et politisk kapløb mellem landene om vidensintensive investeringer med et øget brug af fordækt protektionisme i det godes navn. Den danske regering skal skride til handling, hvis Danmark ikke skal marginaliseres i kampen om beskæftigelsesmulighederne.

De hårde tider for bilindustrien med en udfordrende overkapacitet har tvunget GM til en omfattende rekonstruktion. Som et led i denne indbød GM til en "skønhedskonkurrence", hvor Saab/Trollhättan og Opel/Rüsselheim blev opfordret til at vise GM-ledelsen, hvem der havde de bedste forudsætninger for at producere GMs tredje generation af biler i mellemstørrelsen.

GMs skønhedskonkurrence medførte en generel mobilisering i Sverige. Fagforeningerne, de regionale politikere og regeringer blev alle hurtigt involveret i at "pynte på" produktionsforudsætningerne. Konkurrencen fik den daværende svenske statsminister til at opsøge ledelsen for GM i Europa umiddelbart inden den afgørende beslutning skulle tages i et sidste forsøg på at overbevise dem om Trollhättans fortræffeligheder som produktionssted. Forskningen viser, at forsøg på at påvirke beslutninger på dette sene stadium ofte medfører, at virksomheder får tilbud, som er så spækkede med fordele, at de ligger i gråzonen af, hvad man kan anse for at være konkurrence-neutralt landene imellem.

Den daværende tyske forbundskansler Schröder argumenterede stærkt for en produktion i Rüsselheim. Han forklarede i meget tydelige vendinger, at han var parat til at gøre alt for at produktionen skulle ende der. Hvad han mente med at ville »gøre alt«, kan vi kun gisne om, men udtalelsen kan fortolkes som en industriel krigserklæring. Det har været en lang proces, men efterfølgende kan vi - uden at vide, hvad man spyttede i kassen - konstatere, at Tyskland vandt skønhedskonkurrencen over Sverige.

Eksemplet viser, hvor magtpåliggende det i krisetider kan være for politikere at sikre beskæftigelsen i deres eget land på en måde, som kan forsinke den industrielle fornyelse og medføre, at produktionen ikke placeres der, hvor den er motiveret rent virksomhedsøkonomisk.

Forskningen viser også, at regeringer er tilbøjelige til at agere offensivt i krisetider og dermed bruge skræddersyede pakker til at lokke virksomheder til sig, som kan forventes at give nye job og berige det hjemlige produktionsmiljø med en teknologisk og ledelsesmæssig ekspertise.

Historien har givet eksempler på succes historier, som kan virke stimulerende for de lande, som tror på velsignelsen i at deltage i kapløbet ved hjælp af hele registret af offensive

gulerødder lige fra skattelettelser, subsidier, garantier, lån og kapitaltilskud på ikke-markedsmæssige vilkår til rene økonomiske tilskud. Når for eksempel South Carolina i kamp med mange andre delstater havde succes med at lokke BMW til sig, drejede det sig om 1.900 job til en pris af 79.000 USD pr. job. Et årti senere vurderes det, at denne indledende satsning har resulteret i ca. 40.000 jobs. Eksempler på sådanne beskæftigelseseffekter kan i dagens trængte Europa desværre lokke mange europæiske lande til at begynde at byde mod hinanden i kampen om arbejdspladserne.

Hvad skal et lille land som Danmark så gøre for at få de virksomheder til at blive, som man ønsker at beholde, og for at få nye virksomheder til at finde Danmark attraktivt som produktionsland? Fundamentet består i at skabe et godt investeringsklima med et produktionsapparat, som har den højeste produktivitet! Dette er dog ikke altid tilstrækkeligt, hvis omgivelserne lokker med subsidier og skattefordele, der opvejer det, som det danske investeringsklima tilbyder. EU fungerer ganske vist som et politi på området og sætter grænser for, hvad man i anstændighedens navn kan gøre i form af aktiv rekruttering, men der findes undtagelsesregler, som tillader en selektiv støtte. En af disse siger, at statsstøtte kan gives med henblik på at afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i et medlemslands økonomi. Denne regel kan i den nuværende situation avendes som en undskyldning af de fleste lande i Europa. En anden undtagelsesregel, som eksempelvis anvendes af den svenske regering i forhold til garantien forbundet med Spykers køb af SAAB, gælder for nye vigtige produktionsformer (herunder grøn produktion). Stabilitetspaktens sammenbrud og Sarkozys udtalte støtte til en blødere tolkning af reglerne for statsstøtte truer også med at føre den brede europæiske integration mange skridt tilbage. Alt i alt er rammerne for et kapløb inden for Europa brede i krisetider - på papiret såvel som i virkeligheden.

I kapløbet bør regeringen som et "stuerent" første tiltag bidrage til at gøre Danmark synligt som et potentielt investeringsland. Med tanke på at antallet af lande i verden er øget fra 74 i 1945 til over 200 i dag, kræver det en ekstra indsats, hvis et lille land som Danmark - der befinder sig i den økonomiske periferi - skal være synligt. Invest in Denmark er en bærer af dette budskab og en markedsfører af Danmark som produktionssted. I dag har stort set alle lande en tilsvarende myndighed og mange af disse spiller en aggressiv rekrutteringsrolle. Regeringen bør således på baggrund af udviklingen i kølvandet af krisen øge ressourcerne og skabe et flyvefærdigt Invest in Denmark Agency. Som en måde hvorpå man kan få internationale investorer til at være opmærksomme på regionen, og i forlængelse af dette på Danmark, bør regeringen som et andet tiltag samarbejde med de nordiske nabolande om et Invest in the Nordic Area Agency.

Når attraktive vidensintensive jobs flytter til andre verdensdele intensiveres kampen i Europa, og det europæiske sammenhold udsættes for særligt hårde prøvelser. Regeringen skal arbejde for at krisen ikke danner grobund for en mildere fortolkning af EUs regler for statsstøtte, men at anstrengelserne snarere går i den modsatte retning.

Samtidig skal regeringen arbejde for at opfange mere af gråzoneadfærden og den fordækte protektionisme. Krisen og den fordækte protektionisme peger på lang sigt også på et behov for en parallel til Verdenshandelsorganisationen (WTO) med henblik på et globalt tilsyn med spillereglerne for investeringer og med faktiske muligheder for at iværksætte effektive sanktioner.

Danmark, som har alt at vinde ved at kampen om beskæftigelsesmulighederne føres på en ordnet måde, bør samarbejde med de andre nordiske lande og dermed presse på i forhold til skabelsen af en sådan indsats.

Lars Oxelheim